

МЕДВЕДЕСВ Олег Анатолійович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: удосконалення навчально-виховного процесу у вищій школі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

BABENKO Leonid Viktorovich – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Art Education of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: improvement of educational process in high school.

STRITIYVYCH Tatiana Mykolaivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Art Education of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: improvement of educational process in high school.

MEDVEDIEV Oleh Anatoliiovych – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Art Education of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: improvement of educational process in high school.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2024 р.

УДК 373.3.016:811.161.2*367.627 (07)

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-328-331

СОСІЮК Анна Володимирівна –

кандидат педагогічних наук (доктор філософії), доцент,

доцент кафедри теорії і методик початкової освіти

Рівненського державного гуманітарного університету

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5057-1430>

e-mail: nyse4kaa@ukr.net

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

У статті окреслено важливість використання мультимедійних технологій як одного із важливих інтерактивних елементів сучасного уроку «Я досліджую світ». Завдання вчителя – сконструювати такий урок, який, на його думку, міг би найбільш ефективно досягти поставленої навчальної мети. Мультимедійні технології завжди були невід’ємною частиною педагогічного процесу. Визначено сутнісні характеристики основних понять, зокрема, мультимедійна технологія – це програма, яка може містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти і анімації. Виокремлено ефективні мультимедійні технології, які сприяють якісному засвоєнню знань, розширенню природничих умінь та навичок: мультимедійна презентація, віртуальні та інтерактивні екскурсії, буктрейлери, медіатексти, інтелект-карти, інтерактивні плакати, Movie Maker, Anime Studio Pro. Основними завданнями сучасного вчителя під час розробки уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ» з використанням мультимедійних технологій – сконструювати такий урок, який буде найбільш ефективно досягти поставленої мети. Створенні вчителем мультимедійні презентації, відеоролики мають відповідати педагогічним, ергономічним та естетичним вимогам: вчителю важливо дотримуватись санітарних норм та правил використання мультимедійної техніки на уроках в початковій школі; слід враховувати вимоги, які обумовлені психологічними особливостями сприйняття інформації школярами молодшого шкільного віку; необхідно пам’ятати про головну мету мультимедійної презентації, відеоролику – досягти глибокого запам’ятовування навчального матеріалу через образне сприйняття, посилення емоційного впливу; ефективність супроводу уроку мультимедійною презентацією буде залежати в першу чергу від рівня ілюстративного матеріалу, тому вчителю варто особливу увагу звертати при доборі матеріалу для створення презентації для власних уроків.

Ключові слова: мультимедійна презентація, комп’ютерні технології, буктрейлери, медіатексти, карта знань, інтегровані уроки.

SOSIUK Anna Volodymyrivna –

Candidate of Pedagogical Sciences (Doctor of Philosophy),

Associate Professor, Associate Professor of the Department

of Theory and Methods of Primary Education

Rivne State Humanitarian University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5057-1430>

e-mail: nyse4kaa@ukr.net

METHODS OF USING MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE LESSONS OF THE INTEGRATED COURSE «I EXPLORE THE WORLD»

The article outlines the importance of using multimedia technologies as one of the important interactive elements of the modern lesson «I explore the world». The teacher's task is to design such a lesson, which, in his opinion, could most effectively achieve the educational goal. Multimedia technologies have always been an integral part of the pedagogical process. The essential characteristics of the main concepts are determined, in particular, multimedia technology is a program that can contain text materials, photos, drawings, slide shows, sound design and narration, video fragments and animations. Effective multimedia technologies are singled out, which contribute to high-quality assimilation of knowledge, expansion of natural abilities and skills: multimedia presentation, virtual and interactive tours, book trailers, media texts, intelligence maps, interactive posters, Movie Maker, Anime Studio Pro. The main task of a modern teacher during the development of lessons of the integrated course «I explore the world» using multimedia technologies is to design such a lesson that will most effectively achieve the set goal. The multimedia presentations and videos created by the teacher must meet pedagogical, ergonomic and aesthetic requirements: it is important for the teacher to observe sanitary standards and rules

for the use of multimedia equipment in elementary school lessons; it is necessary to take into account the requirements that are determined by the psychological features of the perception of information by schoolchildren of junior school age; it is necessary to remember the main purpose of a multimedia presentation, a video – to achieve a deeper memorization of educational material through visual perception, strengthening of emotional impact; the effectiveness of accompanying a lesson with a multimedia presentation will depend primarily on the level of illustrative material, so the teacher should pay special attention when selecting material for creating a presentation for his own lessons.

Key words: multimedia presentation, computer technologies, book trailers, media texts, knowledge map, integrated lessons.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства мультимедійні технології стали невід'ємною частиною нашого життя. Сучасний вчитель має бути не лише висококваліфікованим та всебічно розвиненим фахівцем, а й технічно освіченою людиною, вміти правильно і раціонально використовувати мультимедійні технології під час підготовки до уроків та у своїй педагогічній практиці. Саме такий фахівець має навчити здобувачів освіти як працювати з великим об'ємом інформації, аналізувати, систематизувати їх, отримувати нові знання та застосовувати їх у практичній діяльності [1, с. 66].

Головна роль під час розробки та проведенні інтегрованого курсу «Я досліджую світ» з мультимедійними технологіями належить учителю. Його завдання – сконструювати такий урок, який, на його думку, міг би найбільш ефективно досягти поставленої навчальної мети. На зміну наочним засобам навчання можуть прийти анімації, рухомі схеми, ілюстрації, що з'являються й зникають. Використання мультимедійних технологій на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» дозволяють не тільки ефективно й корисно проводити час, а й сприяють розвитку інтересу учнів до навчального предмету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-методичної літератури засвідчив, що означене питання стало важливим аспектом для дидактів таких, як: Г.Г. Ващенко, П.Я. Гальперін, Й.Ф. Герbart, Ф.А. Дістервег, В.П. Максименко. Вченими доведено, що знання повинні засвоюватись різними методами та засобами навчання, наприклад: спостереженням і дослідами та використанням інформаційних засобів навчання: комп'ютерів, електронних підручників. Вони сприяють розвитку самостійності й активізації розумової діяльності учнів початкових класів

Мета статті – проаналізувати ефективність застосування мультимедійних технологій на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Виклад основного матеріалу дослідження. Широка комп'ютеризація та гаджетилізація початкової ланки освіти, упровадження в освітні процес новітніх мультимедійних технологій і мультимедійних засобів навчання розширюють можливості вчителя, гранично оптимізувавши його фахову діяльність [2, с. 51].

Слід зазначити, що мультимедійні технології завжди були невід'ємною частиною педагогічного процесу. Це, перш за все, пов'язано з тим фактом, що процес навчання являє собою інформаційний процес. З появою можливості використовувати комп'ютер в навчанні саме поняття «мультимедійні технології» набуло нового звучання, так як комп'ютери почали асоціюватися не лише з

засобом до підготовки уроку, а й безпосереднім його використанням на уроці у процесі власне супроводу уроку наприклад: мультимедійною презентацією, використанням програмно-педагогічних засобів і т.д. [3, с. 8].

Існує кілька основних організаційних моделей використання мультимедійних технологій в освітньому процесі, один із яких – *супровід уроку мультимедійною презентацією*. Слід зазначити, що основний зміст роботи з PowerPoint полягає не стільки в оволодінні інтерфейсом та інструментарієм програми, скільки в осмисленні цілей використання програми для підготовки уроків, які б в повній мірі відповідали основним завданням навчально-виховного процесу здобувачів освіти. Тому вчителю досить важливо враховувати психологічні особливості учнів, щоб презентація не перетворилася на гарну картинку, а дійсно стала ефективним засобом навчання [3, с. 99].

Під час роботи з мультимедійними презентаціями на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» потрібно, перш за все, враховувати психофізіологічні закономірності сприйняття школярами інформації з екрану комп'ютера, телевізора, проекційного екрану. Робота з візуальною інформацією, яка подається з екрану, має свої особливості, оскільки при тривалій роботі викликає стомлення, зниження гостроти зору в учнів. Особливо складною для людського зору є робота з текстами [4, с. 9].

Конструюючи мультимедійний урок, особливу увагу слід звертати на добір матеріалу. Важливо, щоб інформація була чіткою, доступною, пізнавальною, цікавою для здобувачів. Головне завдання надавача освіти – *навчити дитину вчитися, самостійно здобувати знання* [5, с. 27].

Таким чином, знання вчителем початкової школи видів мультимедійних технологій дозволяє педагогічно обґрунтовано використовувати потужні дидактичні можливості мультимедіа у початковій ланці освіти, що змусить глибше розвинути резерви освіти учня, дасть змогу вчителю працювати творчо, ініціативно, з більшою професійною майстерністю.

Мультимедійна презентація – це програма, яка може містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти і анімації [6, с. 53].

Використання презентацій, відеороликів є доцільним на будь-якому етапі вивчення теми і на будь-якому етапі уроку: під час пояснення нового матеріалу, закріплення, повторення, контролю.

Активний розвиток та використання мультимедійних технологій на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ», стає одним з основних завдань формування інформаційної культури сучасних школярів.

Комп'ютерні технології – це потужний інструмент для одержання учнем найрізноманітнішої інформації, ефективний засіб підвищення інтересу до навчання, а також мотивації, наочності, науковості тощо.

Запровадження мультимедійних технологій у початковій школі – це необхідність сьогодення, оскільки більшість дітей ознайомлюються з комп'ютером набагато раніше, ніж це їм може запропонувати школа. Необхідно враховувати, що до школи приходять нові покоління школярів, які живуть в інформаційному, динамічному, емоційно напруженому середовищі.

Мультимедійні технології стають потужним багатофункціональним засобом навчання. Їх використання привчає учня жити в інформаційному середовищі, сприяє залученню школярів до інформаційної культури. Одним із головних завдань початкової школи є застосування мультимедійних технологій у процесі вивчення більшості навчальних предметів [7, с. 87].

Сучасний урок інтегрованого курсу «Я досліджую світ» має певну кількість кроків – **структурних дидактичних етапів**, що містять сукупність зображень, аудіо і відеофрагментів, тексту, об'єднаних за певною ознакою: хвилинки фенологічних спостережень; актуалізація опорних знань учнів; мотивація навчальної діяльності; повідомлення теми та мети уроку; пояснення нового матеріалу з використанням мультимедійної демонстрації; закріплення та узагальнення набутих знань, умінь і навичок; застосування набутих умінь на практиці; підсумок уроку (рефлексія); повідомлення домашнього завдання.

У сучасному інформаційному світі постійно виникає потреба пошуку нових діючих засобів навчання. Щоб розвинути в учнів спостережливість, візуальне та дослідницьке мислення, навички самостійної творчої праці, можна організувати з учнями **віртуальні та інтерактивні екскурсії**, використовуючи матеріали веб-проектів та світлин, зроблених власноруч під час екскурсій, відвідувань музеїв, виставок, мандрівок.

Одним із захоплюючих занять на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» є створення **буктрейлерів**. Це можливість розкрити творчі здібності, навчитися мислити по-новому, бути модним і сучасним. І це дійсно працює – підвищує інтерес до навчання.

Буктрейлер – короткий інтригуючий відеоролик за мотивами книги. Метою його створення є спонукання до прочитання твору. А візуалізація його змісту може бути втілена у вигляді фільму, набору слайдів з цитатами та ілюстраціями або у вигляді мультфільму. Буктрейлери можуть бути ігровими, неігровими, анімаційними, виготовленими у формі акторської гри, комп'ютерної графіки, мультиплікації, колажу.

Поєднуючи класичні підходи до засвоєння знань з сучасними технологіями навчання, слід залучати учнів до роботи над **медіатекстами** – великою базою **мультфільмів** (казок, аудіо книг, пісень, розвиваючих відео).

Фотографія є найбільш простою з медіатекстів: її можна розглядати, як картинку,

багато раз перевертаючись, розмовляти про зміст. І в той час вона відрізняється від картинки своєю «документальністю». Якою б художньою фотографія не була, вона ближча, ніж картина, до дійсності. Недаремно її називають «знімком».

Карта знань (інтелект-карта) – це спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою схем. Вони активно включають учнів різного віку в творче мислення, організацію і вирішення проблем. Гнучкість карт дозволяє розглядати будь-яку тему інтегрованого курсу «Я досліджую світ» або питання, залучаючи до цього як окремих учнів, мобільних груп, так і усього класу. Інтелект-карти не тільки зберігають факти, а й демонструють взаємозв'язки між ними, тим самим забезпечуючи глибше розуміння предмета.

Одним із популярних інтерактивних сучасних засобів навчання є **інтерактивний плакат**. Використання їх в освітньому процесі сприяє тому, що учні краще сприймають матеріал, підвищується інтерес до інтегрованого курсу «Я досліджую світ», покращується якість їх самостійної роботи.

Інтегровані уроки – пріоритетний напрямок Нової української школи. Для створення цікавих незвичайних уроків можна залучити у навчальний процес інтернет-ресурси. З їх допомогою, як педагоги, так і школярі зможуть створювати власні проекти у межах опанування будь-якої навчальної дисципліни.

Movie Maker – спеціальна програма, яка призначена для здійснення відеомонтажу з використанням світлин, малюнків, існуючих аудіо та відеофрагментів. За її допомогою можна створити слайд-шоу або відеоролики. Ця програма є базовою у пакеті «Основні компоненти Windows».

Anime Studio Pro – професійна програма для створення анімацій у 2D. При творенні мультфільму можна як малювати власних героїв, так і користуватися набором готових персонажів із бібліотеки [5, с. 70]. Створення власної анімації із залученням функціональних можливостей Anime Studio Pro. Школярі завжди віддають перевагу практичним завданням, тим паче, при виконанні яких можна максимально проявити власні творчі здібності та кмітливості!

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Отже, мультимедійна інформація відрізняється чіткістю, лаконічністю, доступністю. У процесі роботи з нею учні вчаться аналізувати, висловлювати власну думку, вдосконалюють уміння працювати на комп'ютері. Якщо застосування мультимедійних технологій добре продумане, заняття буде образним, наочним, цікавим, життєвим, дозволить розвивати уміння учнів працювати в парах і групах, що є однією з умов Нової української школи.

Мультимедійні технології дають змогу економити час і дають можливість вирішити велику кількість завдань, які ставить сучасний учитель перед уроком «Я досліджую світ».

Використання мультимедійних технологій в освітньому процесі початкової ланки освіти вимагає врахування низки факторів, серед яких: особливості психофізіологічного розвитку учнів

молодшого шкільного віку; особливості навчально-пізнавальної діяльності здобувачів; дидактичний потенціал мультимедійних технологій, орієнтованих на початкову школу; особливості використання мультимедіа у навчанні; вимоги до впровадження мультимедіа у навчальному процесі початкової школи (вимоги до влаштування й обладнання комп'ютерних класів; вимоги до організації роботи молодших школярів з мультимедіа продуктами; ергономічні вимоги до мультимедіа продуктів; вимоги до змісту навчального матеріалу в електронному ресурсі).

Зауважимо, що використовувати мультимедійні технології важливо на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ», наприклад: під час навчально-пізнавальних ігор, розгляді малюнків, картин, фото, схем, ілюстрацій, ребусів, кросвордів, тестуванні, обговоренні технологічних карт тощо.

Використання мультимедіа-презентацій дозволяє вчителю зручно й ефективно візуалізувати статичну й динамічну інформацію, самостійно готувати завдання, підбирати навчальний матеріал, що відповідає змісту конкретної теми будь-якої інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бібик Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Київ : К.І.С., 2019. С. 45–51.
2. Билик В. Б. Проектна діяльність – основа розвитку творчих здібностей молодших школярів. *Початкова школа*. 2018. №5. С. 6–8.
3. Вакалюк Т. С. Можливості використання хмарних технологій в освіті. Актуальні питання сучасної педагогіки: матеріали міжнародної наук. конференції. Острого, 2016. С. 97–99.
4. Додусенко Н. О. Теоретичні аспекти проектної діяльності молодших школярів. *Початкове навчання та виховання*. 2017. №24. С. 2–9.
5. Кирилова З. А. Екологічна освіта і виховання школярів у процесі вивчення природи. *Початкова школа*. 2019. № 5. С. 25–27.
6. Малинін І. А. Підготовка до використання інформаційних технологій в професійній діяльності педагога. *Одеса: Педагогіка*. 2019. С. 50–53.
7. Нікітіна О. О. З історії розвитку проблеми формування загальнонавчальних умінь і навичок школярів. *Вісник Черкаського університету*. Черкаси : Педагогічні науки, 2018. № 1. С. 83–87.

REFERENCES

1. Bibik, N. M. (2019). Kompetentnisnyi pidkhd: refleksyvnyi analiz zastosuvannya. Kompetentnisnyi pidkhd u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukraïnski perspektivy [Competency approach: reflective analysis of application. Competency approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives]. Kyiv : K.I.S., S. 45–51. [in Ukrainian]
2. Bilyk, V. B. (2018). Proektna diialnist – osnova rozvytku tvorchykh zdbnostei molodshykh shkoliariv. [Project activity is the basis for the development of creative abilities of younger schoolchildren]. *Pochatkova shkola*. №5. S. 6–8. [in Ukrainian]
3. Vakaliuk, T. S. (2016). Mozhlyvosti vykorystannia khmarnykh tekhnolohii v osviti [Possibilities of using cloud technologies in education]. *Aktualni pytannia suchasnoi pedahohiky: materialy mizhnarodnoi nauk. konferentsii*. Ostroh. S. 97–99. [in Ukrainian]
4. Dodusenko, N. O. (2017). Teoretychni aspekty proektnoi diialnosti molodshykh shkoliariv [Theoretical aspects of project activities of junior high school students]. *Pochatkove navchannia ta vykhovannia*. №24. S. 2–9. [in Ukrainian]
5. Kyrylova, Z. A. (2019). Ekolohichna osvita i vykhovannia shkoliariv u protsesi vyvchennia pryrody [Environmental education and upbringing of schoolchildren in the process of studying nature]. *Pochatkova shkola*. № 5. S. 25–27. [in Ukrainian]
6. Malynin, I. A. (2019). Pidhotovka do vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii v profesiinii diialnosti pedahoha. [Preparation for the use of information technologies in the professional activity of a teacher]. *Odesa: Pedahohika*. S. 50–53. [in Ukrainian]
7. Nikitina, O. O. (2018). Z istorii rozvytku problemy formuvannia zahalnonavchalnykh umin i navychok shkoliariv. [From the history of the development of the problem of formation of general educational abilities and skills of schoolchildren]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu*. Cherkasy : Pedahohichni nauky. № 1. S. 83–87. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СОСІУК Анна Володимирівна – кандидат педагогічних наук (доктор філософії), доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

Наукові інтереси: питання формування текстотворчих умінь в учнів початкових класів у процесі вивчення дієслова.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SOSIUK Anna Volodymyrivna – candidate of Pedagogical Sciences (Doctor of Philosophy), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Primary Education Rivne State Humanitarian University.

Scientific interests: the issue of the formation of text-creating skills in primary school students in the process of learning a verb.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2024 р.

УДК 37.091.2:796(477)

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-331-335

КОШЛЯК Михайло Анатолійович –

кандидат педагогічних наук,
Президент Федерації дзюдо України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4597-299X>
e-mail: mykhailo.koshliak@gmail.com